

AVONDDIENST

dinsdag 31 december 2024, oudejaarsavond
Stefanuskerk, Wildervank
voorganger: ds. Marien Grashoff

Welkom & mededelingen

DIENST VAN VOORBEREIDING

Intochtslied : *Psalm* 90: 1

Bemoediging en drempelgebed

Zingen : *Psalm* 90: 8

Gebed om ontferming

Loflied : *Psalm* 150

DIENST VAN HET WOORD

Gebed van de dag

Lezing uit de Profeten : Jesaja 51,1-6¹

Zingen : *Lied* 90a: 1, 4, 6

Lezing uit het Evangelie : Lukas 12,35-40²

Zingen : *Lied* 511: 1, 2, 3, 4

Preek

2024 was een jaar om met verbijstering op terug te zien. Er is zoveel gebeurd, in ons persoonlijk leven, in de kerk, in ons land en wereldwijd. Bijna te veel. Want hoe kun je dat allemaal in woorden vangen?

Aan woorden geen gebrek anders. De social media ontploften elke keer als er weer iets voorviel. Dat was bijna wekelijks. En wat er gezegd werd was steeds meer van hetzelfde en vaak ook steeds oppervlakkiger. Aan snelle oordelen geen gebrek, maar of we er nog echt bij nadenken, weet ik niet. Emoties lijken vaak de overhand te hebben. Maar weten wij gebeurtenissen nog in perspectief te zien? Kunnen wij het verhaal nog eerlijk vertellen?

Toch is dat wel wat er uiteindelijk overblijft van 2024: alleen een verhaal, woorden. Wie ons ontvielen herinneren wij ons in ons eigen verhaal over hen – woorden. Van wat er gebeurde, dichtbij en veraf, maken we ons eigen verhaal en vaak lenen we de woorden daarvoor uit wat ons in media wordt aangereikt.

Het komt er in de eerste plaats op aan om onze woorden zorgvuldig te kiezen, *en* om de woorden van anderen even zorgvuldig te beluisteren. Maar meer dan dat: het komt erop aan dat we onze woorden kunnen en durven verbinden met de woorden van het Grote Verhaal. We kunnen pas waarachtig terugzien op 2024 wanneer we ons laten onderwijzen door de woorden van de Schrift, Woord van God.

¹ [Herziene Statenvertaling](#) (2010) – iets bewerkt.

² [Herziene Statenvertaling](#) (2010) – iets bewerkt.

-

Het kan helpen om met aandacht Jesaja te lezen:

*Sla acht op mij, mijn volk,
mijn natie, hoor mij aan,
want een Wet zal van mij uitgaan
en mijn recht zal ik tot rust doen komen
tot een licht voor de volken.*

De Wet, de Torah, Gods Woord, is er volgens de rabbijnen al voordat God begint met de schepping van hemel en aarde. Hoe komen ze daarop?

Ze zoeken naar het woord 'begin', het eerste woord van de bijbel. Dan lezen ze in het boek Spreuken dat God de wijsheid bereid als 'begin van zijn weg'.³ Het begint dus bij wijsheid. En bij de profeet Jeremia lezen ze dat God Israël 'het begin van zijn oogst' noemt.⁴ Die beide teksten verbinden ze met 'scheppen', het tweede woord van de bijbel. En dan is hun conclusie dat God zonder de Torah niet kan scheppen, want God scheidt door te spreken en de meest ware en wijze woorden staan in de Torah.⁵

Torah vertalen wij meestal als 'Wet', maar het betekent in de eerste plaats 'Onderricht'. Jesaja zegt dat de Torah, het Onderricht, van God uitgaat en dat daarom Gods recht *een licht voor alle volken* zal zijn. Daarmee bedoelt hij, dat de volken – en dat zijn ook wij – pas werkelijk mensengemeenschappen kunnen zijn wanneer de dat Onderricht van de ENE tot hun Licht en kompas maken.

Voordat er mensen ontstaan, voordat zij een samenleving kunnen opbouwen, kortom voordat de wereld geschapen wordt, *is God er al in zijn scheppend Woord*.⁶ En alles wat daarna komt – al onze wonderbaarlijke en gruwelijke acties, al onze diepe wijsheid en botte domheid, al onze liefde en onverschilligheid, alles wat menselijk en aards is – dat alles heeft de woorden van God nodig om te kunnen worden wat het zijn moet.

Kijk, dat is nou typisch geen wetenschappelijke uitspraak. Want het is een geloofsbelijdenis. In geloof durven we zeggen dat alles begint bij en eindigt in God. Dat is het Grote Verhaal vanwaaruit we onze werkelijkheid mogen verstaan. Dat is 'dat wat groter is dan alles wat gedacht kan worden'.⁷

³ [Spreuken 8,22](#).

⁴ [Jeremia 2,3](#).

⁵ Deze uitleg staat al [uitvoerig bij Rasji](#) (11^e eeuw). Rasji benadrukt ook dat 'begin' niet slaat op de volgorde van Gods scheppingsdaden. M.a.w. Het gaat hier niet om een verklaring van het ontstaan van de kosmos, maar om een belijdenis dat God alles scheidt, geschapen heeft en zal blijven scheppen. De moderne discussies over 'schepping of evolutie' zijn dus totaal overbodig.

⁶ Daarom begint Johannes zijn evangelie precies net zo als de Torah begint in Genesis: bij *begin, in den beginne*...

⁷ Een bekende uitspraak van de 11^e eeuwse abt, aartsbisschop en theoloog [Anselmus](#): (God is) *id quo maius cogitari non potest*. Het is onderdeel van diens zg. 'ontologisch godsbewijs' waarmee hij het bestaan van God wil bewijzen. Dat 'bewijs' overtuigt mij niet, maar deze zinsnede is goud waard.

Maar die grootheid en glorie van de ENE cijfert ons mensen niet weg. Integendeel: daarin schuilt juist het licht dat ons door de duisternis leidt. Om met Jesaja te spreken: het licht dat alle volken verlicht ('or ammim). Gods glorie is dat mensen, alle mensen, tot hun recht komen.

-

Als we nu eens vanuit dat perspectief terugkijken op 2024. Dan stellen we de vragen waarmee hoofdzaken en bijzaken te onderscheiden zijn. Dan kunnen we datgene herkennen dat werkelijk heeft bijgedragen aan een betere wereld, gebouwd op gerechtigheid en vrede. Want daarmee komt dat licht van God naar alle volken. Wat geeft ons hoop voor de toekomst? Wie voedde die hoop?

Wat mij betreft nog steeds president Volodymyr Zelensky van Oekraïne.⁸ En dat is een beetje gecompliceerd. Want Zelensky is een oorlogsleider geworden. Hij is staatshoofd en opperbevelhebber. Op even heldhaftige als slimme wijze weet hij zijn volk te leiden in hun strijd tegen een vijand, waarvan iedereen dacht dat die oppermachtig zou zijn en Oekraïne simpel onder de voet zou lopen. Die strijd kost tienduizenden doden en brengt enorme verwoestingen met zich mee. En voorlopig nog geen vrede.

Maar zonder die strijd zou een heel volk teruggevoerd zijn in onderdrukking en dictatuur. En dat staat haaks op gerechtigheid. Zelensky zegt steeds waar het op staat, hij benoemt misdaden, maar maakt van Russen geen duivels. Mijn hoop is dat zijn vechtlust zo spoedig mogelijk toch vrede zal brengen.

Het tweede dat mij hoop geeft is wat ingewikkelder. Politici waren het afgelopen jaar vooral hopeloos en redeloos. Zij die zich machtig wanen – van Trump, Poetin of Orban tot onze eigen blonde Geert – trokken zich niets aan van moraal of fatsoen en achtten zichzelf boven de wet. Wij zien het en wij vrezen met grote vreeze.

Máár... Assad, die honderdduizenden liet martelen en vermoorden, die gifgas en clusterbommen gebruikte tegen burgers, was in van de ene dag op de andere verdwenen. Dat geeft mij hoop. Hoe onaantastbaar machtigen ook kunnen lijken, ze komen toch echt ten val. Aan ons de taak daarop voorbereid te zijn, zodat we niet weer een nieuwe dictator terug laten komen.

Op de Gereformeerde Lagere School leerden we in mijn kindertijd de psalmen nog in de oude berijming. Meester Lanser hield niet van nieuwerwetse berijmingen. Bij Psalm 146 hoorde dit couplet:

*Vest op prinsen geen betrouwen,
waar men nimmer heil bij vindt;
Zoudt g'uw hoop op mensen bouwen?
Als Gods hand hun geest ontbindt,
keren zij tot d'aarde weer,
storten met hun aanslag neer.*

⁸ Zie [Wikipedia](#) voor algemene informatie.

Ik begin nu te denken dat de Psalm meer gelijk heeft dan ik vroeger dacht. Dat heeft het afgelopen jaar mij ook geleerd. En dat we die hoop zeker levend moeten houden.

-

Het nieuwe jaar gaan wij in met de waarschuwende woorden van Jezus in onze oren: *weest bereid, want op een uur waarop u het niet zou denken, zal de mensenzoon komen*. Dat is niet bedoeld om ons bang te maken voor een veronderstelde ondergang van de wereld, maar als aansporing om goed te luisteren en zuiver te zien. Om ons niet gek te laten maken door de maalstroom van echt en onecht nieuws. Zorgvuldig luisterend en kijkend kunnen wij ook in het nieuwe jaar sporen ontdekken van Gods licht dat voor alle volken is bestemd.

Ik wens ieder een gezegend en liefdevol 2025.

Amen.

Zingen : *Lied 511: 5, 6, 7*

DIENST VAN HET ANTWOORD

Collecte

Gebeden

Luthers avondgebed

HEER, blijf bij ons,
want het is avond
en de nacht gaat komen.
Blijf bij ons en bij uw ganse kerk
aan de avond van de dag,
aan de avond van het leven,
aan de avond van de wereld.
Blijf bij ons
met uw genade en goedheid,
met uw troost en zegen,
met uw Woord en Sacrament.
Blijf bij ons wanneer over ons komt
de nacht van beproeving en van angst,
de nacht van twijfel en aanvechting,
de nacht van de strenge, bittere dood.
Blijf bij ons
in leven en in sterven,
in tijd en eeuwigheid.
Amen.

Slotlied : *Lied 868: 1, 2*

Zegen⁹

De zegen van God en van de Heer zij op u allen,

⁹ Keltische zegen uit het dienstboek van de Church of Scotland: *Common Order 1994*, pag. 596.

de zegen van de volmaakte Geest zij op u allen,
de zegen van de Drie moge uitstromen over u allen,
mild en overvloedig.
AMEN.